

AB „Energijos skirstymo operatorius“

**ATITIKTIES PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO ATASKAITA
(elektros energija, ataskaita už 2019 metus)**

2013 m. lapkričio 21 d. Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (nuo 2019 m. liepos 1 d. – Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba, VERT)) nutarimu Nr. O3-694 buvo patvirtinti Reikalavimai elektros energijos skirstomųjų tinklų operatoriaus rengiamai atitikties programai (toliau – Reikalavimai). Remiantis šiais Reikalavimais, AB „Energijos skirstymo operatorius“ (tuo metu – AB LESTO, o toliau - ESO) 2014 m. balandžio 30 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 103 patvirtino elektros energijos skirstomųjų tinklų operatoriaus atitikties programą (toliau – Programa) ir suderino ją su Taryba.

Vykdant teisės aktų reikalavimus bei laikantis nustatyto termino, teikiama informacija apie Programoje numatytų priemonių taikymą 2019 m.

1. PRIEMONĖS, SKIRTOS IŠVENGTI DISKRIMINACINIO ELGESIO ELEKTROS ENERGIJOS SKIRSTOMŪJŲ TINKLŲ NAUDOTOJŲ ATŽVILGIU

1.1. Tinklų naudotojams paslaugos turi būti teikiamos vienodomis sąlygomis, o su paslaugų teikimu susiję tinklų naudotojams nustatomi įpareigojimai – aiškiai apibrėžti, skaidrūs ir nediskriminuojantys.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Energetikos įstatymo 8 str. 1 dalimi, Lietuvos Respublikos Elektros energetikos įstatymo (toliau Įstatymas) 9 str. 2 dalimi energetikos srityje veikiančių subjektų veiklą reguliuoja ir valstybinę energetikos priežiūrą bei kontrolę atlieka Taryba.

Elektros energijos persiuntimo paslaugos. Remiantis Įstatymo 67 str. nuostatomis, elektros energetikos sektoriuje nustatydamas viršutines paslaugų kainų ribas Taryba reguliuoja elektros energijos skirstymo paslaugų kainas. Elektros energijos skirstymo paslaugų kainodarą reglamentuoja Įstatymas, 2015 m. sausio 15 d. Tarybos nutarimu Nr. O3 - 3 patvirtinta Elektros energijos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų bei visuomeninės kainos viršutinės ribos nustatymo metodika (toliau – Reguluojamų kainų metodika) bei kiti teisės aktai.

Įstatymo 67 str. 2 d. nustatyta, kad konkrečias skirstymo paslaugų kainas nustato ir keičia paslaugų teikėjas. Vadovaujantis Įstatymo 69 str. 7 d. Tarybai nustačius viršutines kainų ribas: 1) paslaugų teikėjai turi teisę diferencijuoti paslaugos kainas pagal objektyvius požymius; 2) paslaugų teikėjai, diferencijuodami kainas, privalo laikytis nediskriminavimo principo ir tinkamai atsižvelgti į energijos vartojimo efektyvumo didinimo principą; 3) skirstymo paslaugos kaina visais atvejais, išskyrus viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos dalį, gali būti diferencijuojamos į galios ir elektros energijos dedamąsias; 4) paslaugų kainos taip pat gali būti diferencijuojamos pagal elektros energijos vartojimo laiką, realų valandinį elektros energijos vartojimą, taikant su vartojimo perkėlimu iš piko meto susijusias nuolaidas ir kitaip sudarant sąlygas reaguoti į elektros energijos paklausą; 5) paslaugų teikėjai nustato kainų diferencijavimo tvarką, kurios aprašą tvirtina Taryba.

Reguluojamų kainų metodikos 118 p. taip pat nustatyta, kad konkrečias reguliuojamų paslaugų kainas, neviršijančias Tarybos nustatytų kainų ribų, apskaičiuoja paslaugų teikėjai. Konkrečios reguliuojamų paslaugų kainos ir tarifai kartu su kainų ir tarifų taikymo tvarkomis ne vėliau kaip prieš 60 dienų iki kainų ir tarifų įsigaliojimo teikiamos Tarybai. Taryba, patikrinusi ESO nustatytas elektros energijos persiuntimo paslaugos kainas, ir nustačiusi jog elektros energijos persiuntimo paslaugos kainos apskaičiuotos laikantis teisės aktų reikalavimų bei nediskriminuoja vartotojų, priima sprendimą dėl kainų patvirtinimo.

Vykdant aukščiau nurodytų teisės aktų reikalavimus ESO vadovavosi 2017 m. gruodžio mėn. 20 d. Bendrovės Valdybos sprendimu (posėdžio protokolo Nr. 24) patvirtinta Elektros energijos persiuntimo

paslaugos kainų diferencijavimo metodika, kurioje yra numatyti elektros energijos persiuntimo kainų diferencijavimo principai. Kainos diferencijuojamos laikantis skaidrumo ir nediskriminavimo principų ir siekiant išvengti kryžminio subsidijavimo tarp Sistemos naudotojų ar jų grupių bei remiantis susidarančiomis sąnaudomis ir neviršijant Tarybos nustatyto elektros energijos skirstymo veiklos pajamų lygio viršutinės ribos.

Nustatant elektros energijos persiuntimo paslaugos kainas 2019 m. vartotojams buvo siekiama didinti naudojimosi elektros energijos sistema efektyvumą, geresnio elektros tinklų pajėgumo išnaudojimo, pagrįsto skirstomųjų tinklų patikimumo poreikių, taip pat dėl vartojimo grafiko lyginimo, perkelti kainai elastingą elektros energijos vartojimo dalį iš didžiausio suvartojimo elektros sistemos valandų į mažesnio apkrautumo laikotarpius. Išdiferencijuota šių paslaugų elektros energijos kaina visiems vartotojams ar jų grupėms taikoma vienodomis sąlygomis, remiantis galiojančių teisės aktų reikalavimais. Elektros energijos persiuntimo paslaugos kainos diferencijuojamos pagal nustatytas elektros energijos vartotojų grupes, tinklus (tinklų įtampą) prie kurių prijungtas vartotojas, leistinosios naudoti galios dydį ir tos galios išnaudojimo efektyvumą, patikimumo kategoriją, elektros energijos suvartojimo kiekį bei vartojimo laikotarpį. Skiriamos trys elektros energijos vartotojų grupės: I grupė (buitiniai vartotojai), II grupė (nebuitiniai vartotojai, kurių objekto leistinoji naudoti galia yra 30 kW ir mažiau) ir III grupė (nebuitiniai vartotojai, kurių objekto leistinoji naudoti galia yra didesnė nei 30 kW).

Elektros energijos persiuntimo paslaugos kainos 2019 m. buvo taikomos vienodomis sąlygomis visiems vartotojams, nepriklausomai nuo to, iš kokio tiekėjo (visuomeninio, garantinio ar nepriklausomo) yra užtikrinamas elektros energijos tiekimas. Elektros energijos persiuntimo paslaugos kainos I grupės vartotojams, perkantiems elektros energiją iš nepriklausomų tiekėjų, 2019 m. buvo tokios pačios kaip ir I grupės vartotojams besinaudojantiems visuomeninių elektros energijos tiekimu, nes visuomeniniai elektros energijos tarifai yra nustatomi prie persiuntimo paslaugos tarifų pridėdant diferencijuotą elektros energijos įsigijimo kainos dalį, ir nediferencijuotas VIAP (viešuosius interesus atitinkančios paslaugos) bei visuomeninio tiekimo paslaugos kainų dedamąsias. Paminėtina, kad nuo 2018 m. spalio 1 d. ESO nevykdo visuomeninio elektros energijos tiekimo veiklos (šią funkciją atlieka UAB „Ignitis“).

Garantinis elektros energijos tiekimas. Remiantis Įstatymo nuostatomis, visiems vartotojams, nepasirinkusiems nepriklausomo tiekėjo, ar kai jų pasirinktas nepriklausomas tiekėjas nevykdė prisiimtų įsipareigojimų tiekti elektros energiją sutartomis su vartotojais sąlygomis, nutraukė veiklą arba elektros energijos pirkimo – pardavimo sutartį, ESO užtikrino garantinį elektros energijos tiekimą vienodomis garantinio tiekimo sąlygomis.

Elektros energiją gaminančių vartotojų naudojimosi elektros tinklais paslaugų kainos. Remiantis Įstatymo 9 str. ir 67 str. nuostatomis, Lietuvos Respublikos Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 201 str., Taryba tvirtina elektros energiją gaminančių vartotojų naudojimosi elektros tinklais paslaugų kainos skaičiavimo metodiką ir nustato elektros energiją iš atsinaujinančių išteklių gaminančių vartotojų (toliau – gaminantys vartotojai) naudojimosi elektros tinklais paslaugų kainą. Tarybos 2015 m. liepos 17 d. nutarimu Nr. O3-435 patvirtintoje Elektros energiją gaminančių vartotojų naudojimosi elektros tinklais paslaugų kainos skaičiavimo metodikoje (toliau – Metodika) apibrėžti gaminančių vartotojų atsiskaitymo už naudojamą elektros tinklais atsiskaitymo būdai ir nustatyta, kad gaminančių vartotojų atsiskaitymo paslaugų kainos skaičiuojamos ir nustatomos naudojant skirstomųjų tinklų operatoriaus pateiktus duomenis. ESO atlieka gaminančių vartotojų į ESO eksploatuojamus elektros tinklus patiektos / iš elektros tinklų suvartotos elektros

energijos kiekių apskaitą. Gaminančių vartotojų elektros energijos kiekių apskaitos principai visiems gaminančių vartotojų objektams ir visiems tiekėjams taikomi vienodomis sąlygomis, atsiskaitymui už suteiktas naudojimosi elektros tinklais taikant Tarybos nustatytas kainas.

Tinklų naudotojams aktuali informacija, įskaitant tarifų planus ir paslaugų kainas bei jų taikymo tvarką, elektros energijos prijungimo sutarties bendrąsias sąlygas, elektros energijos deklaravimo, apskaitos ir apmokėjimo sąlygos ir kt., yra viešai skelbiama ESO interneto svetainėje www.eso.lt.

Elektros energijos persiuntimo paslaugos patikimumas ir paslaugų kokybė. Remiantis Įstatymo 9 str. 3 dalies 3 punktu, Taryba nustato elektros energijos persiuntimo patikimumo ir paslaugų kokybės reikalavimus. LR Energetikos įstatymo 8 str. 1 dalyje ir 24¹ str. nustatyta, kad prižiūradama kaip energetikos įmonės vykdo reguliuojamąją veiklą, Taryba turi teisę atlikti energetikos įmonių veiklos patikrinimus. 2019 m. Tarybai atlikus neplaninį ESO reguliuojamos veiklos patikrinimą, 2019 m. rugsėjo 19 d. Taryba priėmė sprendimą dėl Bendrovės neeilinio reguliuojamos veiklos patikrinimo, kuriuo pritarė Tarybos sudarytos Tikrinimo komisijos 2019 m. rugpjūčio 23 d. AB „Energijos skirstymo operatorius“ reguliuojamos veiklos neplaninio patikrinimo aktui ir jame pateiktoms išvadoms. Po atlikto patikrinimo Taryba konstatavo, kad ESO registruodama persiuntimo patikimumo rodiklius, nesilaikė teisės aktų reikalavimų, bei kad ESO tvarka, reglamentuojanti elektros energijos nutraukimų kvalifikavimą, turi būti koreguojama. Bendrovės vertinimu, Tarybos nustatyti pažeidimai, iš esmės yra susiję su skirtingu teisės aktų taikymu kvalifikuojant elektros energijos persiuntimo nutraukimus (konkrečių priežasčių priskyrimu), tačiau neturėjo įtakos vartotojų aprūpinimui elektros energija. Bendrovė, siekdama aiškumo, teisinio tikrumo ir vienodo teisės aktų taikymo, dar iki Patikrinimo akto patvirtinimo pradėjo peržiūrėti ir keisti vidaus procesus, susijusius su neplaniniais nutraukimais ir jų vertinimu, taip pat pateikė Tarybai siūlymus dėl elektros energijos tiekimo paslaugos kokybę reglamentuojančių teisės aktų tobulinimo ir aiškesnio persiuntimo patikimumo rodiklių kvalifikavimo.

ESO veikla sutelkta į skirstomojo tinklo – infrastruktūros operatoriaus funkcijas: garantinį elektros ir dujų tiekimą, elektros ir dujų įvedimą, elektros ir dujų skirstymo tinklų eksploatavimą, priežiūrą, valdymą ir plėtrą, jų saugumo ir patikimumo užtikrinimą bei su infrastruktūra susijusių paslaugų teikimą. Gryninant ESO, kaip skirstomųjų tinklų operatoriaus veiklą, 2019 m. atsisakyta dalies komercinių paslaugų (šilumos siurblių ir saulės elektrinių pardavimo, elektromobilių įkrovimo stotelės įrengimo, dujų balionų terminalų, elektriko į namus ir dujininko į namus paslaugos), kurių skirstymo sistemos operatorius neprivalo teikti rinkos dalyviams ir kurios nėra būtinos skirstomųjų tinklų operatoriaus funkcijų vykdymui, teikimo.

Iki 2019 m. rugsėjo mėn. ESO paslaugų valdymui naudojo elektroninę savitarnos sistemą „Mano gilė“. 2019 m. rugsėjo mėn. ESO pradėjo valdyti savarankišką savitarnos sistemą su skirstymo paslaugų spektru, skirtą infrastruktūros paslaugoms aptarnauti, o pagrindiniu ESO klientų aptarnavimo nemokamu trumpuoju telefono numeriu visiems su elektros ir dujų skirstymo paslaugomis bei infrastruktūra susijusiais klausimais tapo 1852, taip pat inicijuota nuotolinių kanalų plėtra. Aiškiai atribojus su skirstymo veikla ir infrastruktūra susijusias paslaugas nuo energijos tiekimo veiklos, buvo užtikrintas ESO, kaip skirstomųjų tinklų operatoriaus nepriklausomumas ir veiklos neutralumas kitų rinkos dalyvių atžvilgiu.

ESO savitarnos sistema (www.eso.lt/savitarna) jos naudotojai gali naudotis savitarnos sistemos taisyklėse numatytais atvejais bei apimtimi, laikantis nustatytos tvarkos, kuri viešai skelbiama ESO interneto svetainėje www.eso.lt.

2019 m. ESO negavo Sistemos vartotojų skundų dėl diskriminacinio elgesio. 2019 m. vienas nepriklausomas tiekėjas pateikė savo pastebėjimus dėl galimo vartotojų klaidinimo ir nesąžiningo pranašumo suteikimo po „Lietuvos energija“, UAB pavadinimo ir prekės ženklo atnaujinimo (2019 m. buvo pakeisti „Lietuvos energija“, UAB ir dalies „Lietuvos energija“, UAB valdomų įmonių pavadinimai bei naudojamas prekės ženklas). Pažymėtina, kad dėl „Lietuvos energija“, UAB pavadinimo ir prekės ženklo keitimo klientai nebuvo ir nėra klaidinami, nes ESO nei pavadinimo, nei prekės ženklo nekeitė. ESO - aiškiai identifikuojamas skirstymo operatorius, kuris nesitapatina su gamybos / tiekimo prekės ženklais / veiklomis.

ESO siekia skaidriomis bei neutraliomis priemonėmis užtikrinti efektyvų mažmeninės energijos rinkos veikimą bei vystymąsi, todėl toliau plėtoja savo savitarnos sistemą ir kitus IT funkcionalumus, taip pat kuria centralizuotą bendrą duomenų talpinimo ir apsaugos platformą (Data Hub platforma), taip siekdama užtikrinti vienodas ir nediskriminuojančias sąlygas visiems rinkos dalyviams.

Centralizuoto elektros energijos rinkos duomenų mainų su suinteresuotomis šalimis informacinės užtikrinimas. Šiuo metu duomenų mainai tarp Lietuvos elektros rinkos dalyvių vyksta decentralizuotai, dažniausiai dvišalių susitarimų pagrindu, nėra standartizuotų duomenų mainų ir kaupimo procesų. Centralizuotas duomenų valdymas ir mainai tarp rinkos dalyvių būtini kuriant į vartotojus orientuotą gerai ir efektyviai funkcionuojančią rinką. Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. XIII-1288 patvirtintoje Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje (toliau – NENS) nustatytas siekis diegti išmaniąsias elektros energijos apskaitos sistemas ir išmaniuosius elektros energijos tinklus ir bendrą duomenų talpinimo ir apsaugos platformą (toliau - Data Hub platforma). NENS įgyvendinimo priemonių plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1210, nustatyta, kad Data Hub platforma turi būti sukurta iki 2023 m. Už Data Hub platformos sukūrimą yra atsakinga LR Energetikos ministerija ir ESO.

Data Hub platforma kuriama keliais etapais, 2019 m. ESO pradėjo vystyti bazinį Data Hub platformos modelį, pirmų funkcionalumų (istorinių duomenų pateikimo procesas ir tiekėjo keitimo procesas) veikimo pradžia - 2020 m. sausio mėn. Kurdamas Data Hub platformą ESO diskutavo su rinkos dalyviais dėl būsimo rinkos modelio pasirinkimo, bendradarbiaudama su rinkos dalyviais identifikavo procesus (tiekėjo keitimas, istorinių duomenų pateikimas, vieną sutartis, vieną sąskaita) kurių pokyčiai yra būtini elektros energijos vartotojų duomenų mainų su elektros energijos tiekėjais standarto kūrimui bei centralizuoto informacijos siuntimui tarp rinkos dalyvių. Informacija apie ESO vykdomą Data Hub platformos projektą, yra viešai skelbiama ESO interneto svetainėje www.eso.lt.

1.2. Tinklų naudotojams paslaugos turi būti teikiamos taikant pagrįstą ir aiškią prijungimo paslaugų kainodarą, raštu galiojančiuose teisės aktuose nustatytais būdais ir tvarka informuojant tinklų naudotojus apie numatomus prijungimo paslaugų kainos ir šių paslaugų teikimo sąlygų pakeitimus, sudarant lygias galimybes bei sąlygas, prijungiant elektros energijos įrenginius prie elektros energijos skirstomųjų tinklų ar keičiant elektros įrenginių prijungimo sąlygas galiojančiuose teisės aktuose nustatyta tvarka, taip pat tinkamai įgyvendinant teisės aktus, nesudarant prielaidų tinklų naudotojo diskriminacijai.

Visiems tinklų naudotojams, pageidaujantiems savo elektros įrenginius prijungti prie ESO skirstomųjų tinklų, taikomi reikalavimai, numatyti LR energetikos ministro 2012 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. 1-127 (su

vėlesniais pakeitimais) patvirtintame Elektros energijos gamintojų ir vartotojų elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų apraše (toliau – Prijungimo aprašas), LR Energetikos ministro 2012 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. 1-22 patvirtintose Elektros įrenginių įrengimo bendrosiose taisyklėse (su vėlesniais pakeitimais) ir kituose teisės aktuose. Be to, gamintojų elektros įrenginių prijungimo atveju yra taikomi ESO (tuo metu – AB LESTO) elektros energijos gamintojų pasinaudojimo elektros tinklais aprašo, suderinto Tarybos 2012 m. liepos 27 d. nutarimu Nr. O3-201 (su vėlesniais pakeitimais), reikalavimai.

Vartotojo elektros įrenginiai prie elektros tinklų prijungiami prijungimo paslaugos sutartyje nurodytu terminu, kuris, jei šalys nesusitaria kitaip, kaip tai numato šio Prijungimo aprašo 28.1 papunktis, negali būti ilgesnis kaip 25 kalendorinės dienos (20 darbo dienų, vadovaujantis Tarybos 2009 m. birželio 11 d. nutarimu Nr. O3-75 „Dėl elektros energijos persiuntimo patikimumo ir paslaugų kokybės reikalavimų“ (su vėlesniais pakeitimais (toliau – Kokybės reikalavimai) 14.1 p.) nuo prijungimo paslaugos sutarties įsigaliojimo ir prijungimo įmokos įskaitymo į prijungimo paslaugos sutartyje nurodytą operatoriaus sąskaitą dienos, kai vartotojo įrenginiams prijungti reikia įrengti ar pakeisti įvadinis komutacinius aparatus (įrenginius), apskaitos spintas, skirstomąsias apskaitos spintas, jų prijungimui netiesiant elektros linijų horizontalia kryptimi (t. y. atlikti darbus, nesusijusius su elektros tinklo tiesimu), ir nereikia rengti elektros tinklų projekto. 2019 m. ESO laikėsi Kokybės reikalavimų 14.1 p. nurodyto termino 96,09 proc. (buitiniai vartotojai) ir 95,46 proc. (kiti vartotojai). Vėlavimų priežastis – rangovai vėlavo atlikti rangos darbus.

2019 m. ESO neatsisakė prijungti vartotojo ar gamintojo elektros įrenginių prie savo elektros tinklų, jeigu vartotojas ar gamintojas tinkamai įvykdė Prijungimo apraše ir prijungimo paslaugos sutartyje nustatytas prijungimo sąlygas.

Elektros energijos įrenginių prijungimo prie elektros tinklų įkainių nustatymo tvarką reglamentuoja Tarybos 2011 m. liepos 29 d. nutarimu Nr. O3-235 (su vėlesniais pakeitimais) patvirtinta Elektros energijos įrenginių prijungimo prie elektros tinklų įkainių nustatymo metodika (toliau – Metodika). Šioje Metodikoje numatyta, kad vartotojai už prijungimą prie elektros tinklų moka pagal Tarybos patvirtintus prijungimo prie elektros tinklų įkainius arba pagal faktinę prijungimo prie elektros tinklų kainą. Taryba nustato prijungimo įkainį už 1 kW elektros įrenginių leistinosios naudoti galios įrengimą ar padidinimą bei prijungimo įkainį už 1 m elektros linijos nutiesimą. Įkainiai diferencijuojami pagal atitinkamas vartotojų grupes. Tarybai 2018 m. gruodžio 4 d. nutarimu Nr. O3-436 patvirtinus naują Metodikos redakciją, Taryba ne vėliau kaip iki einamųjų kalendorinių metų lapkričio 30 d. apskaičiuoja, tvirtina ir savo interneto tinklalapyje skelbia vartotojų įrenginių prijungimo įkainius, o ESO naujai patvirtintus įkainius pradeda taikyti nuo jų įsigaliojimo datos.

2019 m. ESO savo internetinėje svetainėje www.eso.lt skelbė informaciją, susijusią su teikiamomis paslaugomis, įskaitant vartotojo elektros įrenginių prijungimą prie elektros tinklų, t. y. prašymų pateikimo tvarką, elektros energijos prijungimo sutarties bendrąsias sąlygas, privalomus pateikti dokumentus ir kt. Taip pat, buvo platinami informaciniai lankstinukai klientų aptarnavimo centruose, vartotojai apie naujas kainas bei tarifų planus buvo informuojami per ESO savitarnos svetainę, o pateikusiai savo kontaktinius duomenis – ir SMS žinutėmis ar elektroniniais laiškais.

1.3. Bendrovės darbuotojai negali teikti rekomendacijų ar išsakyti savo nuomonės dėl rinkos situacijos, t. y. turi išlikti visiškai nepriklausomi ir nešališki bet kokių rinkoje esančių tinklų

operatorių atžvilgiu ir nukreipti tinklų naudotojus į visiems rinkos dalyviams vienodai prieinamus informacijos šaltinius.

2019 m. ESO darbuotojai viešai ir neviešai neteikė vartotojams ir / ar kitiems rinkos dalyviams konsultacijų bei prognozių, susijusių su elektros rinka, jos kainomis, kainų galimais pokyčiais ar įtakojančiais veiksniais ir nekommentavo kitų tinklų operatorių ir / ar tiekėjų veiklos.

2. BENDROVĖS DARBUOTOJŲ PAREIGOS

2.1. Darbuotojai, rengiantys paslaugos kainas ir jų taikymo tvarką, privalo užtikrinti, kad paslaugų teikimo principai būtų lengvai suprantami, sąlygos – aiškios ir nediskriminuojančios tinklų naudotojų.

Darbuotojai, rengiantys ESO paslaugų kainas ir jų taikymo tvarką, gavo informaciją ir užklausas iš ESO kontaktų centro ir klientus aptarnaujančių padalinių su įvairiomis praktinėmis situacijomis, pagal kurias sprendė, kiek tinklų naudotojams ir darbuotojams suprantamai bei aiškiai yra suformuluotos minėtų tvarkų nuostatos ir jų taikymo sąlygos, teikė paaiškinimus vartotojams. Tinklų naudotojams aktuali informacija, įskaitant tarifų planus ir paslaugų kainas bei jų taikymo tvarką, elektros energijos prijungimo sutarties bendrąsias sąlygas, elektros energijos deklaravimo, apskaitos ir apmokėjimo sąlygos ir kt., yra viešai skelbiama ESO interneto svetainėje www.eso.lt.

2.2. Darbuotojai, atsakingi už naujų ar esamų tinklų naudotojų įrenginių prijungimą prie operatoriaus tinklų, turi užtikrinti, kad naudotojams teisės aktuose nurodyti prijungimo prie elektros energijos skirstomųjų tinklų reikalavimai būtų taikomi vienodai, nediskriminuojant atskirų tinklų naudotojų ar tinklų naudotojų grupių. Operatoriai, planuojantys elektros energijos skirstomųjų tinklų plėtrą ir naujų vartotojų prijungimą, tinklų naudotojams pateikia vienodos apimties informaciją apie planuojamą plėtrą.

ESO darbuotojai, rengdami prijungimo sąlygas, vartotojo prijungimui būtinus techninius sprendinius, atsižvelgė į aktualią elektros tinklų būklę vartotojo elektros įrenginių prijungimo taške. Jei vartotojo netenkino prijungimo sąlygose numatyti sprendiniai arba prijungimo kaina, vartotojui buvo užtikrinama galimybė kreiptis į ESO, nurodant kitą prijungimo vietą ar pakeičiant pageidautiną leistinąją naudoti galią. Vartotojams, prijungiantiems savo elektros įrenginius teritorijose, kuriose ESO įrengia didesnę energetinę galią atitinkamoje tinklo atkarpoje nei reikalinga vartotojo elektros įrenginiams prijungti prie tinklo, elektros įrenginius jungiantis vartotojas ir kiti vėliau elektros įrenginius jungiantys vartotojai ar gamintojai moka 1 kW tinklo plėtros kainą. Šis įpareigojimas numatytas Metodikoje. Interneto svetainėje adresu www.eso.lt ESO yra paskelbusi interaktyvų žemėlapi, kuriame galima sužinoti visoje Lietuvoje esančių elektros transformatorių pastočių laisvas galias.

2.3. Darbuotojai, kurių kompetencijai priskirtas paslaugų nutraukimo organizavimas ir koordinavimas, kai yra vykdomi planiniai operatoriumi priklausančios elektros energijos skirstomųjų tinklų darbai ar dėl kitų priežasčių privalo užtikrinti visų tinklų naudotojų, kuriems bus laikinai nutrauktas ar apribotas elektros energijos perdavimo ir/ar skirstymo paslaugų tiekimas, informavimą laiku bei laikantis galiojančių teisės aktų, operatoriaus norminių vidaus teisės aktų bei su tinklų naudotojais sudarytų sutarčių sąlygų.

Siekiant užtikrinti tinkamą ir nediskriminuojantį tinklų naudotojų informavimą apie numatomus aprūpinimo elektros energija nutraukimus ar apribojimus, vykdant planinius elektros tinklų priežiūros darbus, 2019 m. tinklų naudotojai buvo informuojami automatine SMS žinute ar elektroniniu laišku (pagal tinklų naudotojo deklaruotus kontaktinius duomenis) ir informaciniais pranešimais objektuose. ESO darbuotojai, kurių kompetencijai priskirtas paslaugų nutraukimo organizavimas ir koordinavimas, kai yra vykdomi planiniai operatoriumi priklausančios elektros energijos skirstomųjų tinklų darbai, yra įpareigoti laikytis LR elektros energetikos įstatymo 71 str. 3 d. reikalavimų – atliekant naujų vartotojų elektros įrenginių prijungimo ar elektros tinklų priežiūros darbus, elektros tinklų operatoriai gali iš dalies arba visiškai atjungti vartotojo įrenginius reikiamam laikotarpiui tik pagal iš anksto nustatytą grafiką ir ne vėliau kaip prieš 5 kalendorines dienas pranešę vartotojams. 2019 m. ESO laikėsi LR elektros energetikos įstatymo 71 str. 3 d. nurodyto termino 100,00 proc. – apie planuojamą atjungimą buvo informuoti visi vartotojai. Informacija apie laikinai nutrauktą elektros tiekimą (planiniai atjungimai, gedimai) skelbiama ir ESO interneto svetainėje www.eso.lt.

2.4. Visi elektros energijos skirstomųjų tinklų naudotojai apie planinį elektros energijos skirstymo paslaugų nutraukimą ar apribojimą turi būti informuojami vienodomis sąlygomis, nediskriminuojant atskirų tinklų naudotojų ar tinklų naudotojų grupių.

2019 m. visi tinklų naudotojai apie planinį elektros energijos skirstymo paslaugų apribojimą ar nutraukimą buvo informuojami šios Ataskaitos 2.3. p. nurodyta tvarka.

2.5. Darbuotojai turi tinkamai bei vienodomis sąlygomis įgyvendinti visus kitus teisės aktuose ir Bendrovės norminiuose vidaus teisės aktuose įtvirtintus reikalavimus, susijusius su Bendrovės paslaugų teikimu tinklų naudotojui.

ESO darbuotojai vidaus teisės aktais yra įpareigoti užtikrinti tinkamą išorės bei vidaus teisės aktų laikymąsi, yra supažindinami su Bendrovės darbo tvarkos taisyklėmis ir kitais vidaus teisės aktais.

3. BENDROVĖS KONFIDENCIALIOS INFORMACIJOS VALDYMAS

3.1. Operatoriaus darbuotojams draudžiama pasinaudoti turima informacija taip, kad būtų diskriminuojami atskiri operatoriaus tinklų naudotojai ar tinklų naudotojų grupės ir/ar pasinaudojant vertikalios integracijos pranašumu būtų sudaromos sąlygos elektros energijos gamybos ir/ar tiekimo įmonėms iškraipyti konkurenciją.

ESO galioja 2016 m. kovo 4 d. valdybos sprendimu patvirtintas Konfidencialios informacijos ir komercinių (gamybinių) paslapčių sąrašas (toliau – Sąrašas). Šio Sąrašo pagrindu ESO generalinis direktorius 2016 liepos 14 d. įsakymu Nr. 535 patvirtinto Konfidencialios informacijos valdymo taisyklės (toliau – Konfidencialumo taisyklės). Tiek Sąrašas, tiek Konfidencialumo taisyklės yra privalomos visiems darbuotojams. Su Sąrašu ir Konfidencialumo taisyklėmis ESO darbuotojai yra tinkamai supažindinami. Konfidencialumo taisyklėse nustatytais konfidencialios informacijos valdymo principais siekiama apsaugoti atskirų Sistemos naudotojų ar jų grupės teises bei suvaldyti konkurencijos pažeidimų riziką.

3.2. Konfidencialią informaciją gali žinoti tik tie Bendrovės darbuotojai, kuriems ši informacija yra būtina darbo funkcijoms vykdyti arba šią informaciją jie sužinojo dėl savo užimamų pareigų.

ESO prieigos prie informacijos suteikiamos tik tiems darbuotojams, kuriems jos būtinos paslaugų teikimui ir tik tokia apimtimi kuri būtina pagal atliekamas darbo funkcijas, numatytas jų pareiginiuose ar atitinkamo padalinio nuostatuose. Naudoti konfidencialią informaciją kitais tikslais draudžia ESO Konfidencialios informacijos valdymo taisyklės ir Darbo tvarkos taisyklės, su kuriomis kiekvienas darbuotojas tinkamai supažindinamas.

3.3. Jeigu konfidenciali informacija pagal teisės aktus turi būti atskleista ar prie jos visiems rinkos dalyviams suteikiamas priėjimas, ji turi būti atskleidžiama ar suteikiamas priėjimas prie jos visiems rinkos dalyviams vienu metu ir vienodomis sąlygomis.

Visa informacija, kuri remiantis teisės aktais turi būti skelbiama viešai, yra skelbiama per Nasdaq Vilnius vertybinių popierių biržos informacinę sistemą ir / ar ESO interneto svetainėje www.eso.lt.

ESO nesudaro palankesnių sąlygų vieniems ar kitiems elektros energijos rinkos dalyviams ir užtikrina visiems vienodą informacijos sklaidą.

3.4. Bendrovės turimai informacijai konfidencialumo statusas suteikiamas vadovaujantis Bendrovės konfidencialios informacijos valdymo taisyklėmis.

Konfidencialumo taisyklėse yra įtvirtinta, kad konfidencialia informacija laikoma Sąraše numatyta informacija, taip pat ta informacija, kuriai konkrečiu atveju ESO valdyba sprendimu nustato konfidencialios informacijos statusą.

3.5. Už konfidencialumo reikalavimų pažeidimą Bendrovės darbuotojai atsako Bendrovės konfidencialios informacijos valdymo taisyklių, Bendrovės darbo tvarkos taisyklių bei kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

ESO darbuotojai, neteisėtai atskleidę konfidencialią informaciją, ją praradę dėl aplaidumo ar kitaip pažeidę Konfidencialumo taisykles, atsako teisės aktų numatyta tvarka. Konfidencialumo taisyklių pažeidimas, kai dėl darbuotojo kaltės atskleidžiama ar prarandama konfidenciali informacija, laikomas darbo pareigų pažeidimu.

4. SKIRSTYMO VEIKLOS NEPRIKLAUSOMUMO NUO GAMYBOS IR TIEKIMO VEIKLOS INTERESŲ UŽTIKRINIMAS

4.1. Bendrovės vidaus teisės aktuose nustatoma, kad padaliniai, vykdančios skirstymo veiklą, veikia nepriklausomai ir savarankiškai nuo padalinio, vykdančio visuomeninio bei garantinio tiekimo veiklą, taip pat padalinys, vykdančios visuomeninio bei garantinio tiekimo veiklą veikia nepriklausomai ir savarankiškai nuo padalinių, vykdančių skirstymo veiklą (1) priimant veiklos sprendimus, (2) sudarant sutartis ir kitus sandorius, (3) derinant bei priimant Bendrovės vidaus teisės aktus (įsakymus, nurodymus, tvarkas ir kt.), (4) vykdančios bet kokią kitą Bendrovės veiklą.

2018 m. birželio 30 d. Seimas priėmė LR Energetikos įstatymo, kurie suteikė teisinį pagrindą ESO atsisakyti visuomeninio elektros energijos tiekimo funkcijos, pakeitimus. Įstatymo pakeitimai, aktualūs visuomeninio elektros energijos tiekimo veiklai, įsigaliojo 2018 m. rugsėjo 1 d. Atsižvelgiant į LR Energetikos įstatymo pakeitimus bei į priimtus „Lietuvos energija“, UAB, ESO ir UAB „Lietuvos energijos tiekimas“ valdymo,

priežiūros organų sprendimus, visuomeninio elektros energijos tiekimo funkcija perduota UAB „Lietuvos energijos tiekimas“ (nuo 2019 m. rugsėjo 6 d. – UAB „Ignitis“) nuo 2018 m. spalio 1 d.

Perdavus visuomeninio elektros energijos tiekimo funkciją, ESO neliko visuomeninio tiekimo veiklą vykdančio padalinio. Gryninant ESO, kaip skirstomųjų tinklų operatoriaus veiklą, 2019 m. atsisakyta veiklos, kuri nėra būtina operatoriaus funkcijų vykdymui. Nuo 2019 m. birželio 1 d. ESO atsisakius komercinių paslaugų (tokių kaip šilumos siurblių ir saulės elektrinių pardavimo, elektromobilių įkrovimo stotelės įrengimo, dujų balionų terminalų, elektriko į namus ir dujininko į namus paslaugos) teikimo, ESO veikla sutelkta į skirstomojo tinklo – infrastruktūros operatoriaus funkcijas: garantinį elektros ir dujų tiekimą, elektros ir dujų įvedimą, elektros ir dujų skirstymo tinklų eksploatavimą, priežiūrą, valdymą ir plėtrą, jų saugumo ir patikimumo užtikrinimą bei su infrastruktūra susijusių paslaugų teikimą.

4.2. Bendrovės darbuotojai, bendraudami su tinklų naudotojais, veikia išimtinai operatoriaus vardu ir interesais bei nepriklausomai nuo elektros energijos gamybos ir/ar tiekimo veiklos rūšių komercinių interesų.

Bendrovės darbuotojai vidaus teisės aktais yra įpareigoti veikti išimtinai ESO interesais.

4.3. Bendrovės valdymo organų (valdybos) nariai ir padalinių vadovai nedalyvauja vertikaliai integruotos įmonės priežiūros bei valdymo organuose (ESO įstatų 41 str. numatyta, kad valdybos nariu negali būti vertikaliai integruoto juridinio asmens, vykdančio veiklą elektros energetikos sektoriuje, priežiūros organo, valdymo organo ar administracijos narys, taip pat elektros energijos ar dujų perdavimo ar gamybos (gavybos) veiklą vykdančio juridinio asmens priežiūros organo, valdymo organo ar administracijos narys.

Dabartiniai ESO valdybos nariai, taip pat padalinių vadovai nedalyvauja vertikaliai integruotos įmonės priežiūros bei valdymo organuose, nedalyvauja elektros energijos ar dujų perdavimo ar gamybos (gavybos) veiklą vykdančio juridinio asmens priežiūros organuose, valdymo organuose ir nėra jų administracijos nariai.

4.4. Bendrovė yra pasirašiusi susitarimą dėl konfidencialios informacijos su kitomis vertikaliai integruotos įmonės „Lietuvos energija“, UAB¹ grupės įmonėmis, kuriame aptarti Bendrovės konfidencialios informacijos valdymo ir teikimo kitoms grupės įmonėms principai. Susitarime numatyta, jog šalys, vykdydamos šį susitarimą ir tarpusavyje keisdamosi konfidencialia informacija, vadovaujasi imperatyviais įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimais, įskaitant, bet neapsiribojant LR elektros energetikos įstatyme nustatytais reikalavimais dėl skirstymo veiklos atskyrimo nuo kitų elektros energetikos veiklos rūšių.

ESO (tuo metu AB LESTO) 2014 m. vasario 15 d. pasirašė susitarimą dėl konfidencialios informacijos su kitomis vertikaliai integruotos įmonės – UAB „Ignitis grupė“ grupės įmonėmis. Susitarimo nuostatos atitinka numatytas Programoje: nustatytos pareigos tinkamai naudoti konfidencialią kitų grupės įmonių informaciją; šio susitarimo 2.3. p. numatytas įpareigojimas vadovautis imperatyviais įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimais dėl skirstymo veiklos atskyrimo nuo kitų elektros energetikos veiklos rūšių, taip pat numatyti kiti konfidencialios informacijos valdymo reikalavimai.

¹ Nuo 2019 m. rugsėjo 6 d. – UAB „Ignitis grupė“

4.5. Pagal Bendrovės įstatų 5 str., Bendrovės patronuojanti bendrovė („Lietuvos energija“, UAB²) turi teisę patvirtinti Bendrovės veiklos gaires ir taisykles, metinį finansinį planą, metinę turto gražos normą, maksimalų skolinių įsipareigojimų dydį bei kitus Bendrovės veiklos parametrus. Pagal Bendrovės vidaus teisės aktus „Lietuvos energija“, UAB nedalyvauja Bendrovės, kaip skirstomųjų tinklų operatoriaus, vykdomame skirstomųjų tinklų valdyme, taip pat sprendimų, susijusių su skirstomųjų tinklų statyba ar atnaujinimu, priėmime.

Pagal ESO vidaus teisės aktus, UAB „Ignitis grupė“ nedalyvauja ESO, kaip skirstomųjų tinklų operatoriaus, vykdomame skirstomųjų tinklų valdyme, taip pat sprendimų, susijusių su skirstomųjų tinklų statyba ar atnaujinimu, priėmime.

4.6. Bendrovė yra sudariusi susitarimus dėl informacijos apie elektros energijos vartojimo duomenis mainų su dauguma elektros rinkoje veikiančių nepriklausomų tiekėjų. Visiems nepriklausomiems tiekėjams (įskaitant ir vertikalčiai integruotai įmonei priklausanti tiekėją „Energijos tiekimas“, UAB³) siūlomų sudaryti susitarimų sąlygos yra vienodos ir nediskriminuojančios.

ESO yra sudariusi susitarimus dėl informacijos apie elektros energijos vartojimo duomenis mainų su dauguma elektros rinkoje veikiančių nepriklausomų tiekėjų. Visiems nepriklausomiems tiekėjams siūlomų sudaryti susitarimų sąlygos yra vienodos ir nediskriminuojančios.

5. SIEKIANT IŠVENGTI SKIRSTYMO VEIKLOS KRYŽMINIO SUBSIDIJAVIMO IŠ GAMYBOS AR TIEKIMO VEIKLOS RŪŠIŲ ARBA GAMYBOS AR TIEKIMO VEIKLOS RŪŠIMS NELEISTI SUBSIDIJUOTI SKIRSTYMO VEIKLOS, NUSTATOMOS ŠIOS PRIEMONĖS:

5.1. Operatorius atskirai tvarko su skirstymo veikla susijusią apskaitą.

Įgyvendindamas aukščiau minėtą reikalavimą, ESO reguliuojamos veiklos apskaitą tvarko remiantis 2019 m. gruodžio 20 d. ESO generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 376 patvirtintu Reguliavimo apskaitos sistemos aprašu (toliau – RAS aprašas). Taryba 2018 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. O3E-468 patvirtino naują Elektros energetikos įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimų aprašą, taip pat Taryba 2018 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. O3E-464 patvirtino naują Gamtinių dujų įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimų aprašą, kurie yra taikomi rengiant ir teikiant 2019 metų ir vėlesnių ataskaitinių laikotarpių duomenis.

Tarybos patvirtintuose Aprašuose nustatyta, kad ESO per 6 mėnesius nuo Tarybos nutarimų įsigaliojimo dienos Tarybai pateikia patvirtintą Reguliavimo apskaitos atskyrimo ir sąnaudų pasiskirstymo sistemos laisvos formos aprašą. Atsižvelgiant į pasikeitusias Aprašų nuostatas ir reikalavimus bei struktūrinius pokyčius, ESO generalinio direktoriaus 2019 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. patvirtintas RAS aprašas buvo pateiktas Tarybai derinimui. Taryba 2019 m. rugsėjo 24 d. rašte Nr. R2-(E)-2231 (toliau – Raštas) pateikė pastebėjimus Bendrovei dėl RAS aprašo. Atsižvelgiant į Tarybos Rašte pateiktus pastebėjimus buvo parengtas patikslintas Bendrovės RAS aprašas, kuris buvo patvirtintas ESO generalinio direktoriaus 2019 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 376. RAS aprašas buvo suderintas su Taryba. Taryba 2020

² Nuo 2019 m. rugsėjo 6 d. – UAB „Ignitis grupė“

³ 2019 m. „Energijos tiekimas“ UAB buvo prijungtas prie UAB „Lietuvos energijos tiekimas“. Nuo 2019 m. rugsėjo 6 d. UAB „Lietuvos energijos tiekimas“ tapo UAB „Ignitis“

m. vasario 6 d. raštu Nr. R2-(E)-660 informavo ESO, kad pastabų RAS aprašui neturi. Ataskaitos už 2019 m. parengtos remiantis galiojančiu RAS aprašu.

5.2. Operatorius atlieka tvarkomos apskaitos atitikties Komisijos nustatytai sąnaudų apskaitos sistemai ir/ar metodui, ir/ar modeliui bei sąnaudų apskaitos taisyklėmis, taip pat kituose teisės aktuose nustatytiems reikalavimams auditą. Audito išvada turi būti skelbiama kartą per metus pagal Komisijos nustatytas taisykles.

Iki 2019 metų, remiantis LR elektros energetikos įstatymo 15 str. nuostatomis, nepriklausoma audito įmonė kasmet atlikdavo ESO vykdomų licencijuojamų veiklų (elektros energijos skirstymo ir visuomeninio tiekimo) ataskaitų auditą ir pateikdavo nepriklausomo auditoriaus išvadą apie jas.

2018 m. pasikeitus energetikos sektorių reguliuojančių teisės aktų reikalavimams, už 2019 metų ataskaitini laikotarpį nepriklausoma audito įmonė atlieka ESO vykdomos reguliuojamos veiklos ataskaitų patikrą pagal Tarybos patvirtintą techninę užduotį dėl ataskaitų atitikties reguliuojamą veiklą reglamentuojantiems teisės aktų reikalavimas ir pateikia nepriklausomo auditoriaus patikros ataskaitą ir (ar) išvadą.

6. ATITIKTIES PAREIGŪNAS (VADOVAS)

Siekiant Programos įgyvendinimo veiksmingumo, ESO vykdo Programos priežiūrą. Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu yra paskirtas atitikties pareigūnas (vadovas).

Atitikties pareigūno (vadovo) pagrindinės funkcijos:

- prižiūrėti Programos vykdymą ir įgyvendinimą;
- kaupti, analizuoti ir apibendrinti informaciją apie Programoje numatytų priemonių bei tikslų įgyvendinimą;
- reguliariai atlikti duomenų analizę ir vertinti rezultatus;
- diegti naujas tinklų naudotojų nediskriminavimą, ESO nepriklausomumą nuo gamybos ir tiekimo veiklos interesų ir šių veiklos rūšių kryžminio subsidijavimo išvengimą užtikrinančias priemones;
- kiekvienais metais iki gegužės 1 d. už praėjusius kalendorinius metus parengti ir viešai paskelbti (kiek tai nėra susiję su konfidencialia ESO informacija ar dokumentais) ir Tarybai pateikti metinę Programos ataskaitą, kurioje nurodomos taikytos priemonės.

ESO Atitikties pareigūnas (vadovas), vykdydamas Programoje nurodytas atitikties pareigūno (vadovo) funkcijas, veikia nepriklausomai ir turi teisę naudotis visa jo funkcijoms vykdyti reikiama bendrovės informacija. ESO Atitikties pareigūno (vadovo) kontaktiniai duomenys skelbiami interneto svetainėje www.eso.lt.

Atitikties vadovė
Dangyra Valaikaitė
2020-04-30